

﴿٥٩﴾ سُورَةُ الْحَشْرِ HAŞR SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Medine'de nâzil olmuştur, 24 âyettir. 2.den 6.ya kadar âyetlerinde, yahudi kabilelerinden Nadiroğullarının sürülmeleri hakkında bilgi verildiği için bu adı almıştır.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ -1

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ. Âllâh'ın tesbihi ile meşguldür. مَا فِي السَّمَوَاتِ Göklerde ve yerde olan bütün mahlûkat, Âllâh'ın tazimi ile meşguldür. الْعَزِيزُ, Âllâh CelleCelâlûhû, galiptir, mağlup olmayan bir galiptir. الْحَكِيمُ Her şeyi yerli yerinde halkeder.

Âllâh'ın Rasûlü Medine'ye geldiği zaman, yahudilerden Nadiroğulları ile tarafsız kalmaları esaslarını taşıyan bir andlaşma yapmıştı. Bedir Savaşı'nda Müslümanlar gâlip gelince yahudiler (Bu Tevrat'ta kendisine zâfer va'dedilen peygamberdir) dediler. Fakat Uhud savaşından sonra tamamen değiştiler ve andlaşmayı bozdular. Bunların lideri Kâ'b bin Eşref, kırk süvari ile Mekke'ye gidip Müslümanların âleyhine Ebu Süfyan'la ittifak yaptı. Bunun üzerine Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, Kâ'b'ın sükârdeşi Muhammed bin Mesleme'ye emir vererek, bir gece onu evin-

de öldürttü. Bundan sonra Âllâh'ın Rasûlü bir kıta asker ile Nadiroğullarının köylerini kuşattı. Yurtlarını bırakıp gitmelerini emretti. Rasûl-ü Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem ile anlaşma yapmak istemeleri üzerine kuşatma kaldırıldı. Çokları Şam'a, Eriha'ya, Ezş reât'a, Hira'ya, birkaç ev de Hayber'e gittiler. İşte sûrenin başından, 6. âyetin sonuna kadar olan kısmın sebab-i nüzulü budur.

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ
Kitap ehlinden inkâr edenleri, ilk haşir için sürgünleri yurtlarından çıkararak, O'dur مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا (Ey Mü'minler) siz, onların diyarlarından çıkacaklarını zannetmemiştiniz وَظَنُّوا Onlar da zannederlerdi ki! أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ Onlar da kalelerinin kendilerini, Âllâh'tan koruyacağını sanmışlardı. مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا Fakat Âllâh (Âllâh'ın emir ve azabı,) onlara ummadıkları bir yerden geldi. وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ Ve kâplerine korku ilka etti, (sürgünü kabûl ettiler.) Hatta o hâle geldi ki يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ evlerini elleriyle ve Mü'minlerin eliyle harap ediyorlardı. فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ Ey akli başında olan kimseler, ey basiret sahipleri ibret alın.

Nadiroğullarının Arap yarımadasında uğradıkları ilk sürgün buydu. Burada daha önce bir zillete düşmüşlerdir. İlk sürgünün, Medine'den Şam'a olan sürgün olduğu açıklanmıştır. Reisleri Kâb bin Eşref'in öldürülmesinden korkuya düşen yahudiler, sürgüne

giderken eşya ve mallarını beraberlerinde nakletmeye çalıştılar. Kalan mal ve ağaçlarını da Müslümanların faydalanmaması için tahrip ettiler.

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ 3-
عَذَابُ النَّارِ

Eğer Âllâh, onlara sürgünü yazmamış olsaydı elbette onları, dünyada başka şekilde cezâlandırıracaktı. وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ Ahirette de onlar için ateş azabı vardır.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ 4-

Onlara bu azap, Âllâh-û Teâlâ'ya ve Rasûlüne muhalefet (ve düşmanlık) etmeleri sebebiyledir. Her kim ki Âllâh-û Rasûlullah'a muhalefet ederse elbette başına gelen felâketler vardır. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ Her kim ki Âllâh'a muhalefet ederse bilsin ki Âllâh'ın azâb-ı ikâbı gayet şedittir.

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِجَ 5-
الْفَاسِقِينَ

Sizin kesmiş olduğunuz hurma ağaçları, أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا hurma ağaçlarından kestiğiniz de kesmediğiniz de فَبِإِذْنِ اللَّهِ Âllâh'ın izniyle olmuştur. Âllâh sizi affetti miştir. وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ Bu izin, yoldan çıkan fasıkları rezil etmek içindir.

Âyet; yahudilerin hurmalarından bir kısmını kesmeleri üzerine,

Dörtte biri وَلِذِي الْقُرْبَىٰ ehli beyte yetim olanlara, Müslüman olanların babasız kalan çocuklarına. وَالْمَسَاكِينَ Fakir, muhtaç olanlara. وَالْأَبْنَاءِ السَّيْلِ Yolculukta parasız kalmış olanlara verilir. كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ Bu mallar, (fakirlerin hakkı olan) fey, içinizden zenginler arasında elden ele dolaşmasın. وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ Ey Müslümanlar, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhi-vesellem'in size vermiş olduğu nimet, malları alınız. وَمَا نَهَاكُمْ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ Size ne yasakladıysa ondan da sakının. Âllâh'a muhalefetten korkunuz çünkü Âllâh CelleCelâlûhû'nün azâbı şiddetlidir.

Düşmandan alınan ve fey adı verilen ganimet, haraç, cizye vb. vergilerden alınanlar, âyette belirtildiği gibi taksim edilir.

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ 8-

O (fey,) yurtlarından ve mallarından çıkarılan Muhacirin'in fakirleri içindir ki وَأَمْوَالِهِمْ وَرِضْوَانًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانًا malını, evlâdını ve memleketini bırakmışlar. Onlar ancak Âllâh-û Teâlâ'nın fazlını, rızasını aramışlar. Medine'ye geldikten sonra da Âllâh'ın dinine, peygamberine yardımda ileri gelenlerdir. أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ İşte hakiki sadık olanlar, halis olanlar bunlardır.

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ 9-

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ (Medine'yi) Onlardan önce (Medine'yi) يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ (Ensâr.) يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ Kendilerine göç edip gelenleri severler. وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً Muhacirlerine verilen şeylere karşı, kâlpplerinde haset ve gıpta duymazlar. مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ Kendilerinin muhtaç oldukları şeyi dahi, onlara tercih ederler. وَمَنْ يُوقَ Kim kendisini (mal) hırsından, (kıskançlıktan) ve hasislikten korursa, فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ işte dünya ve ahirette felâh ve necat bulanlardır.

Ensârın Muhacirlere karşı tutum ve davranışı, aynen âyette belirtilen çerçeve içinde cereyân etmiş, kendileri muhtaç iken başkalarının ihtiyacını giderme hasleti olan Ensâr'da doruk noktasına ulaşmıştır.

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا-10
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ

Bunlardan sonra gelenler, (Tabiin ve bütün Mü'minler,) onların hakkı da budur. يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا Ey Rabbimiz! Bizleri ve bizden önce imân eden din kardeşlerimizi mağfiret buyur. وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا Yâ Rabbi, onlara karşı kalbimizde kin ve haset bırakma. رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ Yâ Rabbi, şüphesiz ki sen Rauf'sun mübalağa ile merhametlisin.

Muhacir ve Ensâr'ın arkasından gelenler, kıyâmete kadar gelmiş ve gelecek olan Mü'minlerdir. Ashâb-ı Kiram'ı hayırla yadeto

mek, onlara dil uzatmamak, kin beslememek, âyêtin işaret ettiği hususlardır.

11- أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا Ey Habibim Ekmelerrussûl (Sallâllâhû Aleyhivesellem,) münâfikların halini beyân et. يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ Kendi dostları olan yahudilere diyorlar. الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ Ehl-i kitap olan yahudilere diyorlar ki; لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ "Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız. وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا Sizin aleyhinizde kimseye aslâ itâat etmeyiz. وَإِنْ قُوتِلْتُمْ Ve eğer sizinle harp olunursa لَنَنْصُرَنَّكُمْ mutlaka yardım ederiz." وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ Âllâh-û Teâlâ, şehâdet eder ki o münâfiklar, gerçekten yalancıdır.

12- لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُولَنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ Celâlim hakkı için şayet çıkarılırlarsa (bu münâfiklar,) onlarla beraber çıkmazlar. وَلَئِنْ قُوتِلُوا Savaşa tutuşmuş olsalar, لَا يَنْصُرُونَهُمْ onlara yardım etmezler. وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ Yardım etseler bile arkalarını dönüp kaçarlar, sonra da kendileri yardım görmezler.

13- لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ Âllâh CelleCelâlûhû emredi-

yor, Habibine. Halik-i Kâinat, onların kâilplerinde sizden korkuları, Âllâh-û Teâlâ'ya olan korkularından daha şiddetlidir. ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ Bunun sebebi, malûmatı olmadığından. Âllâh'ın azameti- ni anlamıyor, onun için Âllâh'tan korkmuyor.

Münâfikların Âllâh'tan çok, Mü'minlerden korkmaları; Âllâh'ın, onlara karşı azabını tehir etmesinden ileri gelmektedir.

14- لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

Onlar (yahudiler ve münâfiklar) toplu olarak sizinle mükatele edemezler. Meğer ki müs- tahkem mevki şehirlerde جُدُرٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ veya duvarlar arkasında bulunsunlar. بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ Kendi aralarında savaşları ise şid- detlidir. Onları toplu zannedersin hâlbuki öyle değil. تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا Hâlbuki kalpleri dağınık, darmadağıniktir. ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى Şu sebeple ki (haklarında elverişli olan şeyi) akıl etn- mezler.

15- كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Onların hâli, ken- dilerinden az önce geçenler (Bedir'dekiler veya Kaynuka) gibidir ki ettikleri küfür ve isyânın kötü akıbetini (dünyada) tattılar. وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (Ahirette de) onlar için elim bir azap vardır.

16- كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ (Yahudileri kitle teşvik eden münâfıkların) hâli de şeytanın hâli gibidir. فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ. Çünkü şeytan insana "inkâr et" der. İnsan inkâr edince de "ben senden uzağım çünkü ben, âlemlerin Rabbi olan Âllâh'tan korkarım" der.

Bazılarına göre; küfreden insandan murâd Ebû Cehil'dir. Be- dir harbinde iblis ona; "Bugün size kimse galebe çalamaz. Çünkü yardımcınız benim" demiş. Fakat Cebrâil Aleyhisselâm'ı, Rasûlül- lâh (Sallâllâhû Aleyhivesellem) ile birlikte görünce, ondan korkup küffardan ayrılmış ve kâfirler bozguna uğramıştır.

İnsandan murâd; Râhip Bersisâ'dır diyenler de vardır. Bersisâ'ya okumak için bir kadın getirmişler. İblisin vesvesesi ile Bersisâ ona zinâ etmiş, gebeliği meydana çıkınca yine İblisin ves- vesesi ile kadını öldürüp defnetmiş. İblis bu sefer, mâcerayı kadı- nın ailesine haber vermiş. Mesele anlaşılıp Bersisâ'nın asılmasına karar verilince İblis ona gelip; "Bana secde edersen, seni kur- tarırım" demiş. Bersisâ ona secde edip kâfir olunca İblis; "Ben, Âllâh'tan korkarım" diyerek oradan kaybolmuş.

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ 17

Nihayet ikisinin de sonu, içinde ebedi kalacakları ateş olacaktır. وَذَلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ. İşte (küfür ve nifakta nefislerine) zulmeden zalimlerin cezâsı bus dur.

Burada; azanla azdıran veya kâfirle şeytanın akıbeti açıklan- mıştır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ -18
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

اتَّقُوا اللَّهَ Ey Âllâh-û Rasûlullah'a imân edenler. Âllâh'tan korkunuz, Âllâh'ın emrine muhalefet yapmayınız. وَلْتَنْظُرْ Her nefis yarına (Kiyâmet gününe) ne hazırlayacağına baksın. وَاتَّقُوا اللَّهَ Âllâh'tan korkunuz, إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ Âllâh-û Teâlâ bütün yaptıklarınızdan haberi olandır.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ -19

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ Âllâh'ı unutup da Âllâh'ın da kendilerini unuttuğu kimseler gibi olmayın. أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (Kendilerine fayda verecek şeyleri işitmez, onları halâs edecek hayır ve hasenâtı düşünmez, azaptan koruyacak amelleri işlemez oldular.) Onlar fâsık olanların tâ kendileridirler.

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ -20

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ Cennet ehli ile cehennem ehlini müsâvi mi zannedersiniz? Elbette müsâvi değildir. أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ Cennet ehli, fâiz olanlardır, nimet sahipleri olanlardır. Dünya ve ahiretin nimetleri onlara veriliyor.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ -21
وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ Biz Azimüşşân, eğer bu Kur'ân'ı

büyük bir dağın üzerine gönderseydik, Kur'an ona nâzil olsaydı. حَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ, لَرَأَيْتُهُ Ey Habibim görecektin o dağı, Âllâh-û Teâlâ'nın korkusundan o dağ baş eğerek, parça parça olmuş görürdün. وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ. Bu misâlleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ -22

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ, Âllâh CelleCelâlûhû, O'ndan başka bir mâbud yok, O'ndan başka bir maksut yok. عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ. Hem gaybı, görülmeyeni bilir hem de şehâdeti, görüleni bilendir. هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ. Rahman, dünya ve âhirette O'dur. Rahman dünya umuruna ait Sıfat-ı İlâhiyedir. Dünya bir Sofrayı İlâhiye'dir. Dost, düşman, Mü'min, kâfir, münâfık hepsi ondan yiyor. Rahim ise hastır, ahiret nimetleri kıymetli olduğu için imân sahiplerine veriliyor.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ -23
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ Yine mâbudum bil hak, maksût O'dur, mâbud O'dur. الْمَلِكُ Melik hükümdardır, mülkünde tasarruf eder. الْقُدُّوسُ Tefekkürün fevkinde yüksektir. Fikrimiz, hayalimiz O'nun azametini anlayamıyor. السَّلَامُ Selâmet verici, teslim edicidir. Dostlarını selâmete erdiricidir, الْمُؤْمِنُ dostlarını emniyete kavuşturan dır. الْمُهَيْمِنُ Muhafaza edicidir, dostlarını azaptan muhafaza ediyor. الْعَزِيزُ Kavidir galiptir. Galibin galibidir. الْجَبَّارُ İsteddiğini zorla yaptırandır. İsteddiğini yapar, kimse O'nu mecbur edemez. الْمُتَكَبِّرُ

Azamet sahibidir, lâıyk olmayan şeylerden münezzehtir. **سُبْحَانَ اللَّهِ** Azamet sahibidir, lâıyk olmayan şeylerden münezzehtir. **عَمَّا يُشْرِكُونَ** Müşriklerin, puta tapanların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

O'dur **الْخَالِقُ** yoktan var edici, **الْبَارِئُ** vücut şekil verici. **الْمُصَوِّرُ** Ana rahminde çocuğa sûret veren, insan şekline koyucu. **لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى** Esmâ-ü hüsnâ O'nundur. En güzel isimler O'nundur. (Cenâb-ı Hak'kın 99 Esmâ-i Hüsnâ'sını okuyan, devam eden, sayana Cenâb-ı Hak birçok iltifatlar, ihsanlar yapar, şühedâ zümresine girer.) **يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** Göklerde ve yerde ne varsa hepsi, O'nu tesbih ve tenzih eder. **وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ** **الْحَكِيمُ** Âllâh CelleCelâlûhû; Azizdir, galibin galibidir. Hakîmdir, her şeyi hikmeti uyarınca yapandır.

Haşr sûresinin bu son üç âyetinin fazileti hakkında Peygamber Sallâllâhû Aleyhivesellem efendimiz şöyle buyurmuştur; Her kim sabahleyin üç def'a "**Eüzû billahissemiil alimi mineşşeytânirracim**" dedikten sonra, Haşr sûresinin sonundaki üç âyeti okursa; Âllâh, onu akşama kadar bağışlamasını dileycek yetmiş bin melek görevlendirir. O kimse o gün ölürse şehit olarak ölür. Akşamleyin ölürse yine böyledir.

